

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІМПЛІЦИТНОСТІ У ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ ЕРЛА БІРНІ “THE BEAR ON THE DELHI ROAD”

У статті висвітлюється проблема реалізації імпліцитних смислів різними засобами у поетичному тексті на матеріалі твору канадського письменника Ерла Бірні.

Ключові слова: імпліцитність, імпліцитний смисл, індикатор, поетичний текст.

The article deals with the problem of implicitness' realization by different means. Analysis of a poetic text of Canadian poet Earle Birney was carried out.

Key words: implicitness, latent sense, indicator, poetic text.

Проблема виявлення прихованих смислів у художньому тексті не є новою у мовознавстві, однак, незважаючи на велику кількість присвячених їй наукових доробків, вона не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Перш за все, це пояснюється особливістю смислової організації художніх творів, адекватне розуміння яких передбачає сприйняття не лише експліцитно поданої інформації, але й декодування імпліцитних смислів. Особливо важливим є уміння читача виявляти такі імпліцитні смисли у поетичних текстах, характерною рисою яких є передача якомога більшого об'єму інформації при максимальній стислості самого тексту.

Розуміння прихованої у поетичному тексті інформації є можливим завдяки функціонуванню індикаторів імпліцитного смислів – вербальних і невербальних засобів, які вказують на наявність у тексті таких смислів [1, с. 120]. Індикатори імпліцитних смислів можуть бути представлені на різних рівнях – графічному, фонетичному, лексичному, морфологічному, синтаксичному, стилістичному.

У якості прикладу виявлення імпліцитного смислу поетичного тексту проаналізуємо вірш канадського поета Ерла Бірні “The Bear on the Delhi Road” [2]. На перший погляд здається, що в означеному тексті розповідається історія двох чоловіків, які вчать ведмеда танцювати, щоб отримувати з цього гроші, однак насправді у вірші йдеться про шкоду, яку завдає людина своєю діяльністю природі, хоча остання жодного разу експліцитно не згадується у творі.

Активзації імпліцитного смислу у проаналізованому поетичному тексті сприяють різні індикатори, перш за все лексичні та стилістичні. Зокрема, лексична одиниця *the Himalayan bear* ‘гімалайський ведмідь’ є метонімічною номінацією дикої природи, яку люди намагаються підкорити, незважаючи на можливі наслідки. Вірш починається з образного порівняння *unreal tall as a myth* ‘нереально величний, наче міф’, яке описує ведмеда. Зазначений троп використовується автором для змалювання ставлення сучасних людей до природи – прагнучи збагачення, вони нехтують оточуючою їх природою і зовсім забули про її силу і величність, яка тепер сприймається як щось нереальне, міфічне.

У першій строфі для змалювання людей, які навчають ведмеда танцювати, автор використовує номінативні одиниці з негативною семантикою, зокрема *crooked arms* ‘криві руки’, *bare* ‘голий’ та образне порівняння *spindly as locusts leap* ‘довгий, як стрибок сарани’, в той час як ведмідь описується лексемами *great* ‘великий, благородний’, *soft* ‘м'який’, *brilliant* ‘яскравий, видатний’. Такий вибір лексем та образних засобів імплікує негативне авторське ставлення до людей, їх діяльності та, навпаки, позитивне до ведмеда, тобто природи. Підтвердження цьому знаходимо також у третій строфі, де дика природа, в якій жив ведмідь, описується меліоративним атрибутом *fabulous* ‘приголомшливий, неймовірний’, а світ людей пейоративами *bald* ‘пустий, убогий’, *alien* ‘чужий’, *clamorous* ‘шумний’.

Ключовою фразою, яка сприяє розкриттю імплікативного простору вірша є *it is not easy to free / myth from reality / or rear this fellow up / to lurch lurch with them / in the tranced dancing of men* [2]. Зазначені рядки є фінальними в останній строфі і підсумовують усе сказане вище. Лексичні індикатори *myth* і *reality* вживаються автором для позначення дикої природи та світу людей відповідно. У такий спосіб розуміємо, що у останніх рядках йдеться про те, що люди, незважаючи на всі свої зусилля, не можуть повністю підкорити собі дику природу.

У вірші “The Bear on the Delhi Road” важливе значення для розкриття авторських інтенцій мають також графічні індикатори імплікативів. Зокрема, графічно текст побудований так, що довжина рядків є різною, а в деяких рядках спостерігається довільно розташовані пробіли між словами, наприклад:

*Unreal tall as a myth
by the road the Himalayan bear
is beating the brilliant air
with his crooked arms
About him two men bare
spindly as locusts leap* [2].

Така графічна форма не є випадковою, вона створена автором, щоб візуально відобразити шаткий «танець» ведмедя, який насправді не танцює, а, намагаючись уникнути ударів палкою, хаотично рухається вперед-назад, як рядки й пробіли між словами у тексті. Таким чином, графічні індикатори у проаналізованому поетичному тексті доповнюють й підкріплюють прихований смисл, виражений лексичними та стилістичними індикаторами про те, що насправді людина не в змозі подолати й повністю підкорити природу, лише приручити шляхом довгої і наполегливої праці.

Отже, носіями прихованого смислу поетичного тексту слугують різнорівневі індикатори (фонетичні, морфологічні, лексичні, синтаксичні, стилістичні, графічні). Для розуміння імпліцитних смислів поетичного тексту, авторських інтенцій читач повинен уміти розпізнавати такі індикатори під час прочитання тексту й володіти достатніми фоновими знаннями та досвідом для успішного їх декодування. У поетичному тексті канадського письменника Ерла Бірні “The Bear on the Delhi Road” носіями імпліцитного смислу є лексичні, стилістичні та графічні індикатори, які, взаємодіючи, найбільш повно втілюють авторський задум.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безугла Л.Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі: монографія. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. 331 с.
2. Birney E. The Bear on the Delhi Road. URL: <https://canpoetry.library.utoronto.ca/birney/poem4.htm>

Рекомендує до друку науковий керівник професорка Заболотська О.О.
УДК 811.111:82-3

Єфременко А.В.

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІМПЛІЦИТНОСТІ У ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ ЕРЛА БІРНІ “THE BEAR ON THE DELHI ROAD”

*У статті висвітлюється проблема реалізації імпліцитних смислів різними засобами у поетичному тексті на матеріалі твору канадського письменника Ерла Бірні.
Ключові слова: імпліцитність, імпліцитний смисл, індикатор, поетичний текст.*

The article deals with the problem of implicitness' realization by different means. Analysis of a poetic text of Canadian poet Earle Birney was carried out.

Key words: implicitness, latent sense, indicator, poetic text.

Проблема виявлення прихованих смислів у художньому тексті не є новою у мовознавстві, однак, незважаючи на велику кількість присвячених їй наукових доробків, вона не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Перш за все, це пояснюється особливістю смислової організації художніх творів, адекватне розуміння яких передбачає сприйняття не лише експліцитно поданої інформації, але й декодування імпліцитних смислів. Особливо важливим є уміння читача виявляти такі імпліцитні смисли у поетичних текстах, характерною рисою яких є передача якомога більшого об'єму інформації при максимальній стислості самого тексту.

Розуміння прихованої у поетичному тексті інформації є можливим завдяки функціонуванню індикаторів імпліцитного смислів – вербальних і невербальних засобів, які вказують на наявність у тексті таких смислів [1, с. 120]. Індикатори імпліцитних смислів можуть бути представлені на різних рівнях – графічному, фонетичному, лексичному, морфологічному, синтаксичному, стилістичному.

У якості прикладу виявлення імпліцитного смислу поетичного тексту проаналізуємо вірш канадського поета Ерла Бірні "The Bear on the Delhi Road" [2]. На перший погляд здається, що в означеному тексті розповідається історія двох чоловіків, які вчать ведмедя танцювати, щоб отримувати з цього гроші, однак насправді у вірші йдеться про шкоду, яку завдає людина своєю діяльністю природі, хоча остання жодного разу експліцитно не згадується у творі.

Активации імпліцитного смислу у проаналізованому поетичному тексті сприяють різні індикатори, перш за все лексичні та стилістичні. Зокрема, лексична одиниця *the Himalayan bear* 'гімалайський ведмідь' є метонімічною номінацією дикої природи, яку люди намагаються підкорити, незважаючи на можливі наслідки. Вірш починається з образного порівняння *unreal tall as a myth* 'нереально величний, наче міф', яке описує ведмедя. Зазначений троп використовується автором для змалювання ставлення сучасних людей до природи – прагнучи збагачення, вони нехтують оточуючою їх природою і зовсім забули про її силу і величність, яка тепер сприймається як щось нереальне, міфічне.

У першій строфі для змалювання людей, які навчають ведмедя танцювати, автор використовує номінативні одиниці з негативною семантикою, зокрема *crooked arms* 'криві руки', *bare* 'голий' та образне порівняння *spindly as locusts leap* 'довгий, як стрибок сарани', в той час як ведмідь описується лексемами *great* 'великий, благородний', *soft* 'м'який', *brilliant* 'яскравий, видатний'. Такий вибір лексем та образних засобів імплікує негативне авторське ставлення до людей, їх діяльності та, навпаки, позитивне до ведмедя, тобто природи. Підтвердження цьому знаходимо також у третій строфі, де дика природа, в якій жив ведмідь, описується меліоративним атрибутом *fabulous* 'приголомшливий, неймовірний', а світ людей пейоративами *bald* 'пустий, убогий', *alien* 'чужий', *clamorous* 'шумний'.

Ключовою фразою, яка сприяє розкриттю імплікативного простору вірша є *it is not easy to free / myth from reality / or rear this fellow up / to lurch lurch with them / in the tranced dancing of men* [2]. Зазначені рядки є фінальними в останній строфі і підсумовують усе сказане вище. Лексичні індикатори *myth* і *reality* вживаються автором для позначення дикої природи та світу людей відповідно. У такий спосіб розуміємо, що у останніх рядках йдеться про те, що люди, незважаючи на всі свої зусилля, не можуть повністю підкорити собі дику природу.

У вірші "The Bear on the Delhi Road" важливе значення для розкриття авторських інтенцій мають також графічні індикатори імплікативів. Зокрема, графічно текст побудований так, що довжина рядків є різною, а в деяких рядках спостерігається довільно розташовані пробіли між словами, наприклад:

*Unreal tall as a myth
by the road the Himalayan bear
is beating the brilliant air
with his crooked arms
About him two men bare
spindly as locusts leap [2].*

Така графічна форма не є випадковою, вона створена автором, щоб візуально відобразити шаткий «танець» ведмедя, який насправді не танцює, а, намагаючись уникнути ударів палкою, хаотично рухається вперед-назад, як рядки й пробіли між словами у тексті. Таким чином, графічні індикатори у проаналізованому поетичному тексті доповнюють й підкріплюють прихований смисл, виражений лексичними та стилістичними індикаторами про те, що насправді людина не в змозі подолати й повністю підкорити природу, лише приручити шляхом довгої і наполегливої праці.

Отже, носіями прихованого смислу поетичного тексту слугують різнорівневі індикатори (фонетичні, морфологічні, лексичні, синтаксичні, стилістичні, графічні). Для розуміння імпліцитних смислів поетичного тексту, авторських інтенцій читач повинен уміти розпізнавати такі індикатори під час прочитання тексту й володіти достатніми фоновими знаннями та досвідом для успішного їх декодування. У поетичному тексті канадського письменника Ерла Бірні "The Bear on the Delhi Road" носіями імпліцитного смислу є лексичні, стилістичні та графічні індикатори, які, взаємодіючи, найбільш повно втілюють авторський задум.

ЛІТЕРАТУРА:

3. Безугла Л.Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі: монографія. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. 331 с.
4. Birney E. The Bear on the Delhi Road. URL: <https://canpoetry.library.utoronto.ca/birney/poem4.htm>

Рекомендує до друку науковий керівник професорка Заболотська О.О.